

Tietokirjallisuuden Finlandia-palkinto 2018 Valitsija Virpi Suutarin puhe

Hyvät kirjallisuuden ystävät

Elämme tunteellisuuden ja narratiivisuuden aikaa. Tarinallinen, juonellinen muoto on valjastettu taiteesta myös journalismiin, politiikkaan, markkinointiin. Aristoteleen Runousoppi on kulunut monen johtajan käsissä.

Hömppäkin rehoittaa ja levittää juuristoaan tietokirjallisuuden rinnalla kuin vieraslaji puutarhassa; ihmiset etsivät erilaisista elämänhallintaoppaista oljenkorsia kuin olisivat menettäneet maalaisjärkensä.

Toisaalta on ollut ilo todistaa suosittua *brainy books* – ilmiötä. Näiden historiallisia synteesejä tarjoavien tietoteosten kautta yritetään ymmärtää kaottiselta tuntuva nykyhetkeä.

Lukiessani vuoden 2018 Tietokirjallisuuden Finlandia -ehdokkaista en ollut niinkään tunteiden ja vetävän tarinan perään, vaan minua ilahdutti teosten asiallisuus, tarkkuus, vilpittömyys. Nämä kirjat osoittavat, että tieto on itsessään usein parasta viihdettä. Järkeä tuntuu nykyään raikkaalta, kun totuus näyttää yhä useammin liudentuvan tunteellisten tarinoiden ja mielipideroihujen sekavaan keitokseen.

Voittajakirjaksi valikoitui teos, jonka tärkein päämäärä on etsiä sumun keskeltä totuutta. Teos ei ole tunteeton mutta se uskaltaa tutkia ja kertoa kauheista asioista viileästi.

Tunnustan, että kirja oli itselleni joukon raskain luettava. Sen läpikäymiseen kului ehdokaskirjoista myös reilusti eniten aikaa.

Teos ei pistänyt tunteilemaan vaan pakotti pysähtymään faktojen äärelle: paikka paikalta, tapahtuma tapahtumalta, nimi nimeltä.

Oli kuin olisi ollut läsnä totuuskomission istunnossa.

Kirjan paikallistarkkuus on hiuksia nostattavaa ja tapahtumien asettaminen laajempiin yhteyksiin kertoo syvästä yhteiskunnallisesta tutkimustyöstä ja ymmärryksestä.

Tämä tietoteos muistuttaa, kuinka ohuen kuoren varassa sivistys ja järki lepäävät ja miten helposti irrationaaliset voimat voivat lähteä liikkeelle otollisissa olosuhteissa.

Kirja haastaa meidät kysymään omassa ajassamme, mikä on itse kullekin tarpeeksi ja kuinka voisimme toimia paremmin köyhyyden ja sosiaalisen epäoikeudenmukaisuuden kitkemiseksi. Entä miten kuromme umpeen oman elämämme solidaarisuuskuilut?

Olemme siirtymässä jälkitekolliseen aikaan. Todennäköisesti menetämme suuren osan tuntemastamme suorittavasta työstä mutta tilalle syntyy myös uutta työtä, jota emme osaa vielä edes kuvitella. Ilmastomuutoksen ohella tämä käynnissä oleva työn vallankumous saattaa merkitä yhteiskunnallisia levottomuuksia.

Vain sata vuotta sitten Kuusankosken Kymintehtaiden työläiset nousivat vallankumoukseen polttoaineenaan syvä kokemus epäoikeudenmukaisuudesta.

Voittajateos on Seppo Aallon vavahduttavan komea Kapina tehtailla.

Onnittelten voittajaa.